

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 20 (1868) 31 yanvar 2019-cu il

Yaddaşlara yazılan Lələtəpə

Adətən, yer adları hansısa bir tarixin, hadisənin şənə qoyulur, yaşadılır. Bəzən də hadisələri xatırlayan insanlar həyatdan köçdükdən sonra o adın mənşəyi, adlandırılma səbəbi unudulur və çox zaman növbəti nəsələ təhrif olunmuş şəkildə ötürülür. Elə götürək mənim kəndimin adını - kəndin ilk oxumuşu, ziyalı Mirzə Nağının adıyla bağlıdır, amma Mirzənağlı adlanır. Belə kifayət qədər misal göstərmək olar.

Yazım Binə qəsəbəsində gördüyüm bir obyektin Lələtəpə adlanması ilə başladı. O təpə bizim müasir tariximizin qəhrəmanlıq salnaməsidir və bu adın obyektə verilməsi hədsiz marağıma səbəb oldu. Lələtəpənin adını belə, eşitməyənlər o məlum döyüşdən sonra tanıdılar.

O illər Lələ yatan təpəni indiki kimi bütün ölkəmiz tanımırdı. Bu qədər adı hallanmırdı. Bəlkə də o zaman bizdən başqa onu tanıyan yox idi. İgidlərimiz, onların qəhrəmanlıqları tanıtdı Lələtəpəni. Canını torpaq uğrunda qurban verən oğullar, Şəhidlər tanıtdı. Birleşkən türkün qarşısını almağın mümkün olmayacağına sübutuydu haqq

aşığı Sarı Aşığın - Lələnin (ağanın, böyüyün, ulunun) yurdunun azad olması...

O vaxtlar kiçik bir qızın gözündə böyük dağdı, o qız böyüdükcə gözündə kiçilərək təpəyə çevrildi. İllər sonra isə yenidən hər kəsin, hətta onu görməyənlərin, adını belə eşitməyənlərin sevimlisi - hörmətlə, sayğıyla andığı, şəhidlərin səsini son eşidən, qəhrəmanlıqlarına şahid olan, qürurla, inamla, təəssübkeşliklə paralel səslənən adıyla gözümüzdə ən uca dağa döndü Lələ Təpə.

Məktəbə yolum üzü Lələ təpəyə olduğundan hər gün səhərlər onunla "salamlaşardım". Lələ təpə adını yalnız qəbiristanlıq kimi eşitmişdim. Həm də Lələtəpə deyil, sadəcə "Lələ" deyərdi yerli sakinlər.

Bu adın hardan gəldiyi haqda o zamanlardan maraqlanmışdım. Nənəmin söylədikləri əfsanə məni çox təsirləndirmişdi. O əfsanəni yazar Ramilə xanım öz gözəl yazısında mən bildiyimdən bir az fərqli şəkildə yazmışdı. Əfsanələr də məhz belə yaranır, hərənin bir az dəyişərək, öz anladığı, onun beynində buraxdığı izlərlə,

təsirlə dildən-dilə, ağızdan-ağıza keçirməklə: Uzun illər övladları olmayan bir ailənin başçısı bu dərddən cana doyaraq, uzaq səfərə çıxır və geri dönməyə qadının oğlunu yüyürkdə (beşik, nənəni) yelləmədiyini görəsə onu boşayacağını (bəzi əfsanələrdə öldürəcəyini deyirlər-F.R) kəskin şəkildə deyib, evdən çıxır.

Zaman yetişir, ərinin geri dönməsi xəbərini eşidən qadın qorxudan, Allaha pənah apararaq, bir daşı bələyib beşiyə qoyur və yırğalamağa başlayır. Kişi uzaqdan xanımının beşik yırğaladığını görüb sevincindən qaça-qaça beşiyə yaxınlaşır, onu qucağına alır və uşaq ağlamağa başlayır... Həqiqəti öyrənəndə isə el-obasını tərk edir, yurd-yurd, diyar-diyar gəzir.

Uşaq düşüncəmlə Lələnin halına acımışdım o vaxtlar. Və illər keçsə də, Allaha inancım möhkəm olsa da, insanın daşdan yaranmasına şübhəm qalsa da, yenə Lələnin taleyi ağırırdı məni.

Son mənzili isə o təpə oldu.

**Lələyəm başdan mən
Yemərəm hər aşdan mən.
Nə atam var, nə anam,
Yaranmışam daşdan mən.**

Daşdan yaranan Lələnin ipəkdən yumşaq ürəyinə, qəlbinin nisgilindən süzülüb gələn bayatlarına, həyat hekayəsinə təkrar döndürdüm hər səhər üzü o təpəyə məktəbə gedərkən.

El arasında Sarı Aşıq adı ilə də məşhur olmuş Lələnin dərdi təkəcə bu deyildi, həm də onun tənhalığı, incikliyi idi - milyonların içindəki tənhalığı.

**Lələyəm, həyanım yox,
Al-yaşıl geyənim yox,**

**Yüz il də görünməsəm,
Gəlmədi! - deyənim yox...**

Xalq sevmiş bu küskün, adama-yovuşmaz, ərköyün, tənhlığı sevən Haqq Aşığını. Əsl tənhalığı isə yurd-yuvalarımız qarı düşmən tərəfindən yağmalananda oldu Lələnin. O təpədən boylana-boylana qaldı uzun illər. Gəlmədilər... deyən o özü oldu bu illər ərzində. Hər kəsdən qaçdığı elatının hər bir fərdi üçün darıxdı. Sazının tellərini dilləndirə bilsəydi, sözləri ürəyinin qanı ilə axardı dilinə, ordan da uyuduğu təpəyə.

Düşmənin azgınlığına elat igidləri çox səbr etdilər, çox dözdülər. Amma səbrin də bir həddi olurmuş. Böyüklərin - səbr et! - deməsinə dözməyən Mübarizlər də oldu, amma tək əldən səs çıxmaz deyib babalarımız. El birliyi gerekdi. Aprel ayının 2-dən düşmənin daha da həyasızlaşdığını gören igidlərimiz dözmədi artıq, layiqli cavabını aldı düşmən, bir heç olduğunu, özgə kölgəsində hürdüyünü anladı və damına çəkildi.

Lələ də təpəsində şad-xürrəm idi - elatı geri döndürdü. Uzun illərin həsrəti sona yetirdi. O təpədəki məzarlıqda Lələnin qəbrinin üstü gül-çiçəklərə qərç olmuşdu... həm sevincindən, həm də şəhid qanından...

"Yüz illərlə bu gözəl vətənimizi ələ keçirmək üçün cəhd göstərənlərin tapdağı altında əldən-ələ keçdi bu diyar. Bəlkə də heç bir xalqı məhv etmək üçün üzərində bu qədər eksperiment aparılmayıb". Amma yenə bu xalqın əzmini qırmaq, inamını məhv etmək nəsb olmayıb heç kimə. Dözüb, səbr edib millət, amma sonunda səbr kəsəsi dolanda başını bir qaldıraraq, bir nəfər çəkib ki, düşmən qorxusundan pərən-

pərən düşüb. Lələtəpə neçə şux qəmətli, elmlı, təhsilli, vətənpərvər igidimizin qanı hesabına alındı. Olsun! "Torpaq, uğrunda ölənsə, Vətəndir!" deyib Cavid babamız. Beş igidimiz bu yolda şəhid olacaqsas, əvəzində bir millət azadlığa çıxacaq, gələcək nəsillər qarşısında üzükə qalmayacağıq, utanc duymayacağıq. Bu diğələrin bitib-tükənməz - qonşulardan əlinə keçəni oğurlamaq şakerinin gələcək nəsillərə keçməsinin qarşısı alınacaq. Düşmən qane olmadığı "az"ı da itirmək təhlükəsində qalacaq.

İllərlə dünya birliyinin göz yumduğu - yağı tapdağında qalan torpaqları, dağıdılmış evlərin xarabalıqlarını, ağacları kəsilmiş meşələrimizin yerindən məyus-məyus boylanan qurumuş kötükləri, yol-cığırını tikan, qanqal basmış bulaqları, çayları Lələ təpə ucalığından nəhayət ki, görə bildilər.

Bir xalqı məhv etmək üçün onun düşünən beynini, təhsilini, mədəniyyətini, tarixini, qədim dövlətçilik ənənələrini və müstəqillik şüurunu məhv etmək, parçalamaq, adət və ənənəsini

dəyişmək, dilini əlindən almaq kifayətdir. Bir millətin gələcəyini məhv etmək üçün öncə keçmişini məhv etmək yetər, bunun üçün atom bombasına gərək yoxdur.

Amma bu millətin qədim keçmiş var, tarixi, adət-ənənəsi, mədəniyyəti, dili, cana can verən təbiəti, sərvəti, havası, suyu var və düşmən qarşısına istənilən qaydada çıxmağa gücü də var. Qan-qada, müharibə istəmir bu millət, amma buna məcbur edilərsə, layiqli cavab verməyə qadirdir.

Düşmənsə daim pusqudadı, başı əzilməyincə öz istəyiylə rədd olub gədən deyil.

Bir kiçik təpəsi üçün şəhidliyə yüksələn belə igidlərlə torpaq düşmən tapdağında qalmayacaq, inşaallah!

Fəridə RƏHİMLİ

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ YARDIMI İLƏ**

